

NOVADI ZAĻO

BŪS JĀIET ļoti maziem solīšiem

Lai gan pašvaldības ir vienas no atslēgas spēlētājiem aprites ekonomikas ieviešanā un to loma izcelta arī Latvijas rīcības plānā pārejai uz aprites ekonomiku, Cēsu novada domes priekšsēdētāja vietnieks ATIS EGLIŅŠ-EGLĪTIS atzīst, ka pašvaldības centienus ievērot bezatkrītumu saimniekošanas principus un vēlmi veicināt aprites ekonomikas ieviešanu tās teritorijā nereti bremsē tieši zināšanu un izpratnes trūkums, tāpēc, viņaprāt, tieši šiem jautājumiem būtu jāvelta lielāka uzmanība.

– Cik vienkārši ir sākt pašvaldībā domāt par aprites ekonomikas principu ieviešanu un kas tam ir nepieciešams?

– Nav vienkārši, var pat teikt, ka tas ir sarežģīti. Man šķiet, ka aprites ekonomikas ieviešana Latvijā noteikti notiek daudz lēnāk, nekā tas varētu notikt, un galvenais bremsējošais faktors ir nepietiekamās cilvēku zināšanas un izpratne. Tieši pašvaldības darbinieku, kolektīvu un to vadītāju izpratne, zināšanas, vēlme un arī motivācija ir tās atslēgas, kas var paātrināt ceļu uz aprites ekonomikas ieviešanu.

Pašvaldībās fundamentāli trūkst zināšanu gan par aprites ekonomikas principiem, gan praktiskiem soļiem, kā tos īstenot. Tāpēc situācijās, kad jāriko kārtējais iepirkums, ir svarīgi, vai iepirkumu speciālistu komanda zina, kas jāraksta specifikācijā, ja vēlamies, piemēram, skolai nopirkt mēbeles, kas atbilstu aprites ekonomikas principiem.

Vēl ir problēma, ka pastāv finansēšanas nosacījumi, kas jāievēro. Ir Eiropas Savienības līdzfinansēti projekti, kuros nav paredzēts pirkt, piemēram, lietotas lietas, ir prasība iegādāties tikai jaunu aprīkojumu, kā arī nav paredzēts apsvērt citas alternatīvas.

– Vai tas nozīmē, ka jāmeklē radoši risinājumi, lai cilvēkus pašvaldībā pārliecinātu, ka ir vērts padomāt par šo apriti?

– Noteikti. Piemēram, pirms kovidā mums bija ideju konkurss par šo tēmu ar mazām balviņām darbiniekiem, kas piedāvāja konkrētu risinājumu, kā kaut ko mainīt. Laba lieta, kas strādā, ir vēstnešu konkrēti piemēri, kas konkrētā iestādē pārējiem parāda, kā praktiski kaut ko mainīt, un ļauj pārliecināties, ko tas dod. Praktisks piemērs ir ļoti iedarbīgs. Noteikti arī sadarbībai ir milzu nozīme, lai cilvēki būtu gatavi strādāt kopā labākam rezultātam. Tomēr daudzi joprojām uzskata, ka apritīgums un šis te bezatkrītumu dzīvesveids joprojām ir tikai tāda divaiņu hipsteru lieta, ka tas neattiecas uz mums visiem. Joprojām tikai retais spēj ieraudzīt nopietnību šajā stāstā un iespēju ilgtermiņā ietaupīt naudu, kļūt labklājīgākam. Kad es vienā pašvaldības izpilddirektoru sanāksmē Baltinavā stāstīju par Cēsu bezatkrītumu iniciatīvām, sapratu, ka vairums auditorijā pat īsti neizprot, par ko es runāju. Pašvaldībās nereti ir pieņēmums, ka tad, ja mēs kaut

ko milzīgu neieguldām, neierīkojam lielu komposta savākšanas laukumu par miljoniem, nav vērts nemaz sākt, jo tas nestrādās. Nē! Tieši mazas lietas, mazi solīši būs tie, kā iet šajā virzienā. Bieži vien nav jāiegulda miljoni, varbūt vispār nevajag papildu naudu, bet ir jāsniedz atbalsts šādai rīcībai, jāpalīdz ar zināšanām un izpratni, un ar personīgo piemēru, protams. Pamudināt dzert ūdeni no krāna noteikti palīdzēs no mājām atnesta ūdens krūka. Bet tai pašā laikā vadībai nenogurstoši ir jāatgādina, ka mēs ejam uz bezatkrītumu saimniekošanu, ka šis ir viens no mūsu mērķiem, uz kuru virzāties. Ir jāatgādina, ka ikdienā nemaz neaizdomājamies par šīm lietām, tāpēc tieši zināšanas un izpratne ir svarīgas.

– Kādi ir pozitīvie piemēri jūsu pašvaldībā, šie mazie soļi, ko esat spēruši?

– Mēs vairs nepērkam pieņemu mazos iepakojumus, ne arī mazos cukura iepakojumus, nepērkam ūdeni plastmasas iepakojumā, bet lietojam krāna ūdeni, kad tas nepieciešams dažādās sanāksmēs un pasākumos. Biroja papīru pērkam daudz mazāk, jo esam attīstījuši elektronisko dokumentu vadības sistēmu, mums ir pašiem savs e-pakalpojumu portāls. Protams, šajās aktivitātēs vēl jāiesaista nupat klāt nākušās pašvaldības, bet kaut kādus soļus cenšamies spert.

Skaids, ka nevaram krist galējībās, jo ir gadījumi, kad

“Iespējams, ka pašvaldībās drīz būs jāalgo vides eksperts, kurš gan politiķiem, gan izpilddirekcijai atgādinās par vides saglabāšanas aspektiem, lai tās neapstātos pie stratēģijām un manifestiem, bet uzsāktu praktisku rīcību un ikdienā atcerētos par šo nozīmīgo aspektu,” pieļauj Cēsu novada domes priekšsēdētāja vietnieks Atis Egliņš-Eglītis.

dokumentu tiešām vajag izprintēt, pilnīgi no papīra atteikties nevajag, bet, kad parādām piemēru, kā tas viss darbojas, cilvēki šos rīkus sāk izmantot savām ērtībām arī ikdienā.

– Kā veidojas Cēsu pašvaldības sadarbība ar vietējiem uzņēmējiem šajā jomā?

– Es domāju, ka ir ļoti svarīgi, ka pašvaldība ir nākusi klajā ar to, ka apritīgums un bezatkrītumu saimniekošana ir tās mērķis. Tad arī uzņēmēji no savas puses nāk ar piedāvājumiem, tie paši “Draugiem grupas” dāvinātie ūdens krāni publiskajā vidē, kas, starp citu, ir ļoti populāri. Vai ēdināšanas uzņēmumi, kas jau sen pirms plastmasas aizlieguma sāka izmantot papīra salmiņus dzērienos. Uzņēmēji nenoliedzami ir būtisks partneris, ja runājam par kāda jautājuma iedzīvināšanu vietējā kopienā. Tāpēc mums ir bijuši gan hakatoni, kur palīdzam ieraudzīt iespējamus risinājumus dažādām problēmām, semināri, kuros mēģinām mācīt, kā uzsākt atkrītumu šķirošanu vai spert vēl kādu konkrētu soli uz bezatkrītumu saimniekošanu.

Tāpat man šķiet, ka tieši nevalstiskajām organizācijām, kas veicina aprites ekonomikas principu ieviešanu sabiedrībā, būtu jānodrošina atbalsts no valsts, jo tieši šī sektora veikums ir ļoti nozīmīgs. Daudz ko viņi var paveikt efektīvāk nekā publiskais sektors. Arī šis secinājums nāk no mūsu iepriekšējās pieredzes.

– Vai varat pavērtēt Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas nodrošināto atbalstu?

– Kopumā pēdējos gados ministrijas un pašvaldību sadarbība noteikti kļuvusi atvērtāka, bet arī šeit lielā mērā daudz kas ir atkarīgs no tā, kā tiek uztverti tie eksperti, kas runā

par apritīgumu un apstiprinātā rīcības plāna ieviešanu. Ja uz šo jautājumu neskatās tikai ķeksīša pēc, tad viss kārtībā, jo ir arī tā, ka nupat gribējam mainīt savus atkrītumu apsaimniekošanas saistošos noteikumus pašvaldībā, tos veidojot modernus un laika garam atbilstošus, iestrādājot arī apritīguma principus, kas noteikti, ka visiem pasākumu organizatoriem, kuri plāno aktivitātes vismaz 500 un vairāk cilvēkiem, būtu jāparedz trauku depoziņa sistēma, kad lieto traukus pēc šāda principa, nevis vienreizlietojamus. Bet izrādījās, ka to nevaram izdarīt, jo šajos noteikumos jārunā tikai par atkrītumiem, tie nevar skart pasākumu rīkošanu, par to ir citi noteikumi. Un te veidojas aplamība, jo mums šķiet, ka tieši šādi tas paveicams.

Tāpat normatīvi par kompostēšanas vietām ir ļoti stingri, tāpēc daudzviet šim jautājumam nemaz neķeras klāt, bet, ja ministrija vēlētos to virzīt un aktivizēt pašvaldības, tā varētu palīdzēt ar prasību pārskatīšanu un atbalstu.

Nupat sarunu festivālā “Lampa” uzsvēru, ka tomēr ignorējam mūsu sabiedrības situāciju. Mēs tikko esam sākuši kaut ko atļauties, tāpēc nevar prasīt, lai īsā laikā cilvēki atteiktos no šīm lietām, ko beidzot atļāvušies – savas personīgās automašīnas, ceļošanas. Tas nestrādā, tāpēc, sperot nākamus soļus aprites ekonomikas ieviešanā, jāreķinās arī ar šo situāciju.

1000 tukšas 0,33 l alumīnija skārda bundžas sver 44 kg.

Ar 1 kg alumīnija pietiek 70 jaunām dzēriena bundžām vai 100 m folija papīra.

No 43 pārstrādātām alumīnija skārda bundžām var izgatavot jaunu pannu.

Materiāls tapis ar Latvijas Vides aizsardzības fonda finansiālu atbalstu. Par publikāciju saturu atbild SIA „Kurzemes Vārds” un reģionālās izdevniecības